

УДК 378.001.76

Б.М. БУРЛІМОВА,
*старший викладач кафедри іноземних мов
Одеського національного економічного університету*

К.М. ЯСЛИНСЬКА,
*старший викладач кафедри іноземних мов
Одеського національного економічного університету*

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВНЗ

У статті розглядаються питання про застосування нових інформаційних технологій; інноваційні процеси в організації навчання та педагогічні методології. Сучасні відповіді на питання, чому вчити і як вчити, методика і дидактика навчання іноземних мов. Також подано види і переваги інтерактивних методів, як однієї з форм інноваційного навчання. Використання Інтернету, аудіо- та відеозанять, метод проектів, розглядаються новітні smart-технології, що застосовуються в процесі навчання іноземних мов. Такі технології, як вебінари, соціальні мережі та навчальні програми, доповнюють традиційні методи навчання, підвищують мотивацію студентів до навчання, розкривають інтелектуальний і творчий потенціал студентів.

Ключові слова: іноземна мова, мотивація вивчення іноземної мови методом інноваційних технологій.

Постановка проблеми. Модернізація змісту освіти на сучасному етапі розвитку суспільства не в останню чергу пов'язана з інноваційними процесами в організації навчання іноземних мов. Інформаційно-комунікаційні технології є потужним засобом навчання, контролю та управління навчальним процесом, оскільки – це найважливіший параметр сучасної соціокультурної системи. Інтернет-ресурси – звичний і зручний засіб знайомства з культурою інших країн і народів, спілкування, отримання інформації, невичерпне джерело освітнього процесу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Пріоритетним напрямом розвитку сучасної школи стала гуманістична спрямованість навчання, де провідне місце займає особистісний потенціал (принцип). Він передбачає врахування потреб та інтересів того, хто навчається, реалізацію диференційованого підходу до навчання [1, с. 19]. Ці та інші питання розглядаються у дослідженнях О. Паньків, Г. Барташова, І. Свириденко, Л. Андрейко та ін.

Формулювання мети. Основна мета викладача – вибрати методи і форми організації навчальної діяльності студентів, які оптимально відповідають поставленій меті. В останні роки все частіше порушується питання про застосування нових інформаційних технологій. Це не тільки нові технічні засоби, але і нові форми і методи викладання, новий підхід до процесу навчання. Основною метою навчання іноземних мов є формування і розвиток комунікативної культури, навчання практичного оволодіння іноземною мовою.

Виклад основного матеріалу. Завдання викладача полягає в тому, щоб створити умови практичного оволодіння мовою для кожного студента, вибрати такі методи навчання, які дозволили б кожному проявити свою активність, свою творчість. Також активізувати пізнавальну діяльність студентів у процесі навчання. Сучасні педагогічні технології, такі як навчання у співпраці, проектна методика, використання нових інформаційних технологій, інтернет-ресурсів, допомагають реалізувати особистісно орієнтований підхід у навчанні, забезпечують індивідуалізацію і диференціацію навчання.

Форми роботи з комп'ютерними навчальними програмами на уроках іноземної мови включають: вивчення лексики; відпрацювання вимови; навчання діалогічного і монологічного мовлення; навчання письма; відпрацювання граматичних явищ [2, с. 33-41].

Нововведення, або інновації, характерні для будь-якої професійної діяльності людини, і тому, природно, стають предметом вивчення, аналізу та впровадження. Інновації самі по собі не виникають, а є результатом наукових пошуків, передового педагогічного досвіду окремих викладачів та цілих колективів. Пошуки вирішення педагогічних проблем інноватики пов'язані з аналізом наявних результатів дослідження сутності, структури, класифікації та особливостей перебігу інноваційних процесів у сфері освіти. Використання мультимедійних технологій на лекційних курсах сприяє поліпшенню концентрації уваги студентів, процесів розуміння і запам'ятовування, формування чітких уявлень, засвоєнню теоретичних знань (понять, концепцій та ін.), активізуючи пізнавальну діяльність студентів.

Мультимедіа-лекція стає більш гнучкою і дидактично ефективною, тому що мультимедійні технології дозволяють: підвищити інформативність лекції; стимулювати мотивацію і наочність навчання за рахунок використання різних форм подання навчального матеріалу, а також здійснити повтор найбільш складних моментів лекції. Головна перевага мультимедійних лекцій полягає в можливості використання інтерактивної взаємодії викладача як з програмно-апаратним засобом, так і одночасне спілкування зі студентською аудиторією – можливість ставити питання, управляти емоційно-зворотним зв'язком.

Викладання іноземної мови з використанням мережі Інтернет. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у процес навчання почалося не так давно. Однак темпи його поширення неймовірно стрімкі. Застосування інтернет-технологій на заняттях з іноземної мови є ефективним фактором для розвитку мотивації студентів. У більшості випадків студентам подобається працювати з комп'ютером, оскільки заняття проходять в неформальній обстановці, надається свобода дій, і деякі з них можуть скористатися своїми знаннями у сфері ІКТ. Перспективи використання Інтернет-технологій на сьогодні досить широкі. Вивчення іноземної мови з використанням інформаційно-комунікаційних технологій дає студентам можливість самостійно брати участь у тестуванні, вікторинах, конкурсах, олімпіадах, що проводяться у Мережі, листуватися з однолітками з інших країн, брати участь у чатах, створювати блоги. Вони можуть отримувати будь-яку інформацію з проблеми, над якою працюють: новини з життя відомих людей, статті з газет і журналів, необхідну літературу, фільми тощо. Класичні та інтегровані уроки у супроводі мультимедійних презентацій, онлайн-тестів дозволяють студентам поглибити свої знання.

Як показує педагогічний досвід, робота зі створення Інтернет-ресурсів цікава студентам своєю новизною, актуальністю, креативністю. Ці ресурси комунікативної і міжкультурної компетенції неможливі без практики спілкування та використання ресурсів Інтернету на уроці з іноземної мови. Однак не можна забувати про те, що Інтернет – лише допоміжний технічний засіб навчання, і для досягнення оптимальних результатів необхідно грамотно інтегрувати його використання в процес уроку. Інформатизація є необхідним компонентом і умовою загальної модернізації освіти, оновлення змісту і форм навчальної діяльності, управління освітою. Без інформатизації виконати в повному обсязі програму модернізації неможливо. Навчання іноземної мови як частина освітнього процесу не може залишитися осторонь цих глобальних змін. Не тільки новизна роботи з комп'ютером, яка сама по собі підвищує інтерес до навчання, а й можливість регулювати навчальні завдання за ступенем складності, заохочення правильних рішень позитивно позначаються на мотивації [3, с. 57].

Що стосується навчання іноземних мов, то тут Інтернет є незамінним помічником. Адже, як відомо, на цей час пріоритет надається комунікативності, інтерактивності, автентичності спілкування, вивченню мови у культурному контексті, автономності та гуманізації навчання. Першочергове значення надається розумінню, передаванню змісту і вираженню сенсу, що мотивує вивчення структури і словника іноземної мови. Таким чином, увага студентів концентрується на використанні форм, ніж на них самих, і навчання граматиці здійснюється непрямым чином, у безпосередньому спілкуванні, виключаючи чисте вивчення граматичних правил.

Оснащення навчальних закладів комп'ютерами дозволяє активно впроваджувати у викладання іноземних мов комп'ютерні програми. Практика показує, що вони мають пев-

ні переваги перед традиційними методами навчання. Комп'ютерні програми забезпечують більшу інформаційну місткість, інтенсифікацію самостійної роботи кожного студента, створення комунікативної ситуації, особистісно значущої для кожного, підвищення пізнавальної активності студентів, а також посилення мотивації. Сучасні комп'ютерні засоби дозволяють створювати нові комп'ютерні програми як навчальні, тренувальні, так і контролюючі. Такого роду програми створюються зі спеціальною навчальною метою і широко використовуються в процесі самостійної і домашньої роботи при вивченні іноземної мови. При самостійному опрацюванні матеріалу використання комп'ютера забезпечує:

- 1) вільний режим роботи;
- 2) необмежений час роботи;
- 3) виключення суб'єктивних факторів;
- 4) максимальну підтримку при оволодінні іноземною мовою.

Комп'ютерні засоби контролю підвищують ефективність самостійної роботи, оперативність в отриманні результату, збільшують об'єктивність оцінки на 20–25% [6, с. 2]. Виходячи з вищесказаного, слід зазначити, що комп'ютерна форма навчання не порушує основних закономірностей навчального процесу, а відкриває реальні перспективи вдосконалення організації процесу навчання. Усі комп'ютерні засоби навчання орієнтовані на реалізацію методів навчання, які стимулюють творчу активність студентів, спонукаючи їх до самостійного вибору власної стратегії вирішення завдань. Таким чином, інформаційні технології сприяють підвищенню ефективності процесу навчання, його індивідуалізації, активній педагогічній взаємодії викладача та учнів, створюють оптимальні умови для творчого використання інформації.

Використання комп'ютерів сприяє оптимізації управління навчанням, підвищенню ефективності навчального процесу, значно економить час викладача на роботу з навчальними матеріалами, спрощуючи їх пошук, аналіз та відбір, і забезпечує можливість впровадження нових організаційних форм навчання.

Інноваційні технології в освіті – це перш за все інформаційні та комунікаційні технології, нерозривно пов'язані із застосуванням комп'ютеризованого навчання. Основними питаннями у використанні інноваційних технологій є структура навчальних комп'ютерних програм, їх зміст і оптимальна організація Web-простору. Однією з багатьох програм можна визначити таку програму, як Rosetta Stone – програма для вивчення іноземних мов з нуля без використання рідної мови. Такого виду програми є найбільш ефективним середовищем з навчання іноземних мов. Ця програма дає можливість навчатися мови тим же способом, яким це роблять діти, тобто методом занурення в мовне середовище і формування асоціацій в різних сферах життя, створення шаблонів і структур методом індукції, тобто переходом від окремого випадку до загальної формули на основі самостійно зроблених висновків. Повторення матеріалу в програмі проходить з певною, науково обґрунтованою частотою. Студенти можуть освоїти сприйняття і відтворення найпоширеніших розмовних структур, що є дуже важливим для активації розмовної іноземної мови та початку вільного спілкування. Цей курс являє собою динамічне занурення в досліджувану мову за рахунок правильно підібраної структури матеріалу. Слова вивчаються у сукупності з об'єктами і діями, зображеними на фотографіях і малюнках. Головним чинником є те, що для якнайшвидшого освоєння мови, вкрай важливо, щоб навчання відбувалося максимально мовою, що вивчається. У цьому випадку це 100% використання тільки тієї мови, що вивчається. Ця навчальна програма розроблена для рівнів від A1 до B2.

BBC World Service (<http://www.bbc.co.uk/worldservice>) надають можливість не тільки прочитати, але й прослухати новини багатьма мовами. Крім того, вони пропонують великий розділ для тих, хто вивчає англійську мову – LEARNING ENGLISH. Тут подані у великій кількості відеоролики, тексти для аудіювання та читання. Вправи для розвитку фонетичних, лексичних, граматичних навичок. Є захоплюючі ігри та вікторини. У підрозділі Talking Sports ті, хто навчаються, можуть не тільки переглянути відеоролик, а й прочитати і залишити власні коментарі. Цікавою може видатися подвійна класифікація статей – за темами і континентами. Зворотний зв'язок з видавництвом здійснюється за допомогою посилання CONTACT US. BBC також є великим ресурсом з вивчення німецької мови як для початківців, так і для знавців німецької. Сайт пропонує визначити рівень

мови та можливість вивчити базову лексику, щоб розповісти, хто ти, звідки. На ресурсі є книги з граматики та численні вправи.

Free German lessons (http://www.studygermanlanguage.org/?gclid=CjwKCAjw8r_XBRBkEiwAjWGLlLdO9bPNY5QYDH3DHHOHjNI59CI4sfsqs_abK3D8MnttCL3I734OixoClaYQAvD_BwE) – ресурс для самостійного навчання німецької у формі тематичних відео, повільно начитаних новин, текстів і навіть вікторин. Крім цього, тут є такі потрібні граматичні таблиці. Проте систему навчання слід організувати самостійно.

ABC News (<http://www.abcnews.go.com/index.html>) супроводжує свої публікації, крім звукового, ще й відеосупроводом. Можлива також бесіда на запропоновану тему серед читачів у розділах CHAT.

CNN World News (<http://cnn.com/WORLD>) також надають інформацію на декількох мовах і подвійну класифікацію статей. Можна викликати аудіо- та відеосупровід. Інтеракція читачів з редакцією і між собою можлива в рамках рубрики DISCUSSION (дискусія), де є своя дошка оголошень (MESSAGE BOARDS), кімната для бесіди (CHAT) і зв'язок з редколегією (FEEDBACK).

Німецька з Deutsche Welle (<http://www.dw.com/de/deutsch-lernen/s-2055>) – величезна безкоштовна база структурованих уроків, вправ та інтерактивних завдань з німецької мови. Її розробник – німецька медійна компанія Deutsche Welle. Розпочати вивчення можна з будь-якого рівня й при бажанні зосередитися на розмовних навичках або граматиці. Також є можливість завантажити уроки на мобільний та слухати їх протягом дня.

Audio Lingua. Найкращий спосіб вивчити мову – постійно читати та розмовляти німецькою, а також слухати носіїв мови. Audio Lingua дає таку можливість, адже це ресурс із короткими (максимум 2 хвилини) записами німців, що розмовляють на повсякденні теми. Вони розповідають про сім'ю, погоду, їжу та навіть політичні вподобання. Аудіо розділені за рівнями: як бонус можна знайти варіанти різних німецьких діалектів.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Основною метою навчання іноземної мови в професійних навчальних закладах є підготовка висококваліфікованого фахівця, конкурентоспроможного в умовах ринкової економіки і виховання особистості, яка бажає спілкування. Участь у різноманітних міжнародних програмах, можливість вчитися за кордоном передбачають не тільки високий рівень володіння іноземною мовою, а й певні особливості особистості: комунікабельність, відсутність мовного бар'єра, знання норм міжнародного етикету, широкий кругозір, вміння презентувати себе. Як правило, при виконанні різних тестів під час вступу до вищого навчального закладу та участі в конкурсах, олімпіадах, встановлюється суворий ліміт часу виконання кожного завдання, що також вимагає особливого виду підготовки. Використання сучасних засобів навчання, впровадження активних та інтерактивних методів і використання інноваційних технологій дозволяють успішно вирішувати ці завдання.

Список використаних джерел

1. Барташова Г.І. Невербальні компоненти комунікації в аспекті вивчення іноземних мов / Г.І. Барташова // Методичні та психолого-педагогічні проблеми викладання іноземних мов на сучасному етапі: матеріали IV Міжнародної науково-методичної конференції, 23 листопада 2011 р.: тези доповіді / Г.І. Барташова. – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2008. – Вип. 4. – С. 19–21.
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології / І.М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
3. Дудченко В.С. Основи інноваційних методологій / В.С. Дудченко. – М.: Інститут соціології РАН, 2007. – 150 с.
4. Подопригорова Л.А. Використання Інтернету у навчанні іноземним мовам / Л.А. Подопригорова // ІМШ. – 2003. – № 5.
5. Інтерактивні методи навчання в умовах сучасного уроку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=CFujPu39ne4>
6. Мазур Т.С. Інноваційні методи вивчення іноземних мов [Електронний ресурс] / Т.С. Мазур. – Режим доступу: <http://www.confcontact.com/dec/Mazur.php>

References

1. Bartashova, H.I. (2008). *Neverbalni komponenty komunikatsii v aspekti vyvchennia inozemnykh mov* [Nonverbal components of communication in the aspect of learning foreign languages]. *Metodychni ta psykholoho-pedahohichni problemy vykladannia inozemnykh mov na suchasnomu etapi* [Methodological and psychological and pedagogical problems of teaching foreign languages at the present stage]. Kharkiv, KhNU imeni V.N. Karazina Publ., issue 4, pp. 19-21 (in Ukrainian).
2. Dychkivska, I.M. (2004). *Innovatsiini pedahohichni tekhnologii* [Innovative pedagogical technologies]. Kyiv, Akademydav Publ, 352 p. (In Ukrainian).
3. Dudchenko, V.S. (2007). *Osnovy innovatsiinykh metodolohii* [Fundamentals of innovative methodologies]. Moscow, Instytut sotsiologhii RAN Publ., 150 p. (In Ukrainian).
4. Podopryhorova, L.A. (2003). *Vykorystannia Internetu u navchanni inozemnym movam* [Using the Internet in teaching foreign languages]. IMSh, no. 5. (In Ukrainian).
5. *Interaktyvni metody navchannia v umovakh suchasnoho uroku* [Interactive teaching methods in a modern lesson]. Access mode: <https://www.youtube.com/watch?v=CFujPu39ne4> (in Ukrainian).
6. Mazur T.S. *Innovatsiini metody Vyvchennia inozemnykh mov* [Innovative methods of studying foreign languages]. Access mode: <http://www.confcontact.com/dec/Mazur.php> (in Ukrainian).

В статье рассматриваются вопросы о применении новых информационных технологий; инновационные процессы в организации обучения и современные педагогические методологии.

Ключевые слова: иностранный язык, мотивация изучения иностранного языка методом инновационных технологий.

The article deals with the application of new information technologies; innovative tools in the organization of teaching process and modern pedagogical methodologies.

Key words: foreign language, motivation to study a foreign language by using innovative technologies.

Одержано 15.01.2018.